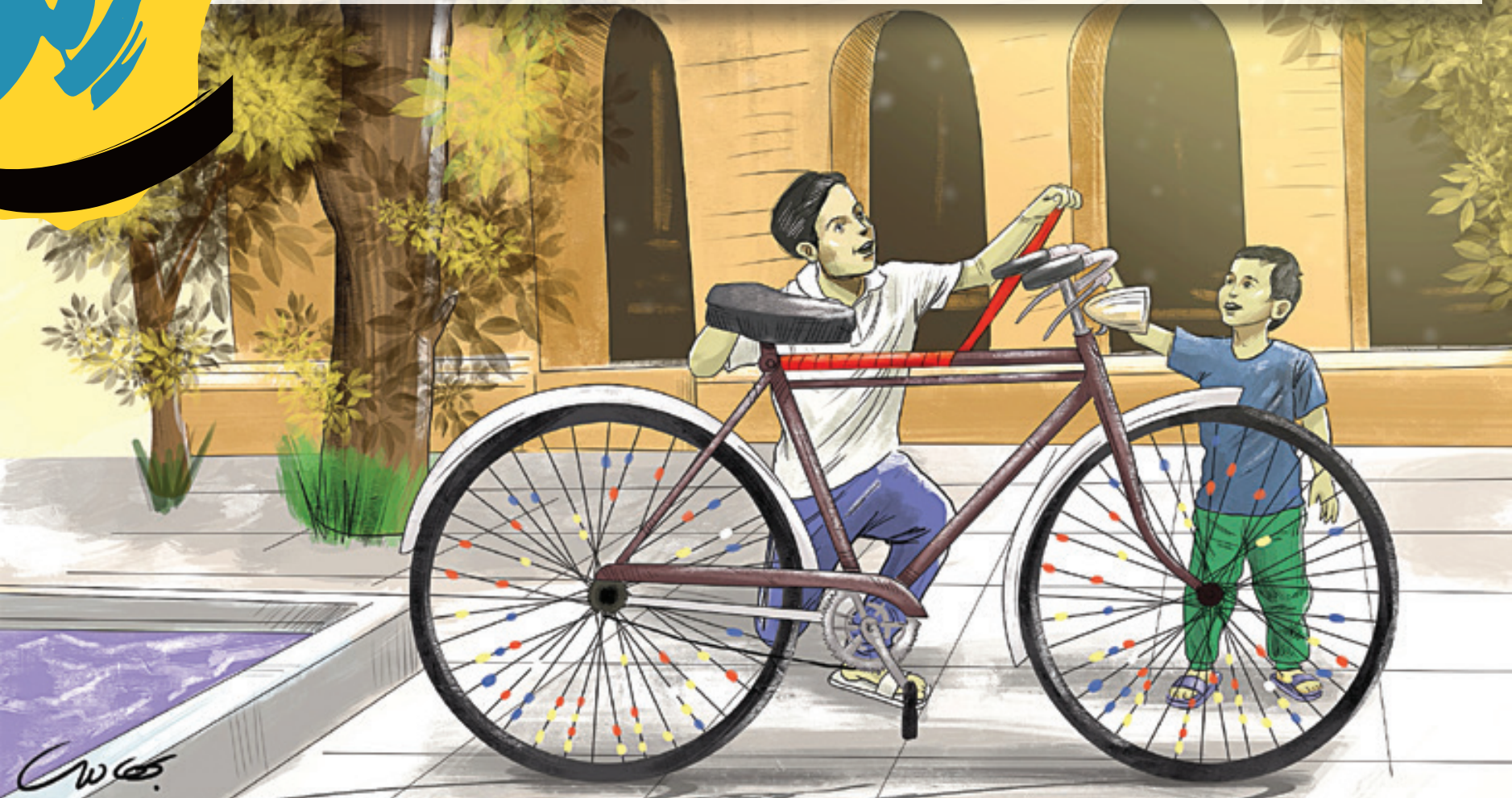

دوچرخه، بذار یا هات بچرخه!

۲۴۰ سال از اختراع دوچرخه می‌گذرد، به همین مناسبت رفتیم سراغ جایگاه این وسیله در نوستالژی‌ها، در زندگی امروز و تمهیدات کشور های خارجی برای فراگیر شدن استفاده از آن

تصویر ساز: همد پهناری

ZENDEGI - SALAM

ضمیمه روزنامه خراسان

شنبه ۵ مرداد ۱۳۹۸
۲۴ ذی القعدة ۱۴۴۰ ۲۷ جولای ۲۰۱۹
شماره ۲۰۱۵۶

۱۳۷۹

جایگاه دوچرخه در کشور های جهان

این روزها به دلیل ترافیک بیش از حد، افزایش قیمت سوخت‌های مختلف، توجه به سلامتی، آلودگی هوا و تمایل به احترام به طبیعت، بسیاری از شهرها و کشورها، دوچرخه را یک وسیله نقلیه رسمی می‌شناسند. به گزارش همشهری به نقل از دلیلی‌میل، به زودی دولت انگلیس دوچرخه‌سواری در این کشور را برای برخی افراد و در برخی مکان‌های شلوغ این کشور اجباری می‌کند. این تصمیم برای کاهش آلودگی هوا و بیماری‌های ناشی از آن قرار است اجرایی شود. چند سالی است کشورهای دنیا که نگران سلامت مردم و حفاظت از محیط زیست‌شان هستند، مقررات و تسهیلاتی برای استفاده شهروندان از دوچرخه تصویب و اجرایی کرده‌اند. نمونه اخیرش در کشور خودمان، شرایط و اجازهورود دوچرخه‌ها به متروی تهران که به تازگی اعلام شده است همچنین نام‌گذاری روزی در هفته به اسم «سه‌شنبه‌های بدون خودرو» و ایجاد ایستگاه‌های کرایه دوچرخه توسط شهرداری هاست. بر اساس آماری که به تازگی منتشر شده است، در شهر اوترخت هلند ۷۷/۸۴ درصد مردم از دوچرخه استفاده می‌کنند. این شهر کاملاً جوان و بیشتر مسیرهای شهری دارای خطوط دوچرخه‌سواری است همچنین پارکینگ‌هایی برای دوچرخه‌ها در شهر قرار دارد و ۳۳ درصد رفت و آمدهای شهری توسط دوچرخه انجام می‌شود. امروزه هلند به عنوان پایتخت دوچرخه‌سواری دنیا، صاحب ۳۵ هزار و ۴۰۰ کیلومتر مسیر اختصاصی دوچرخه است. پس از اوترخت، مونستر در آلمان، شهری است که ادعای می‌شود مرکز دوچرخه‌سواری آلمان است. این شهر تربه دوم رادر جهان دارد و ۶۶/۱۵ درصد مردم از دوچرخه استفاده می‌کنند. در این فهرست که شامل ۱۰ شهر مختلف جهان است، هشت شهر آن در کشورهای اروپایی هستند. شهرهای دیگر این فهرست شامل آنتورپ در بلژیک، کپنهاگ در دانمارک، آمستردام در هلند، مالمو در سوئد، اوکلند در نیوزیلند، هانگ‌ژو در چین، برن در سوئیس و برمن در آلمان هستند. بد نیست بدانیم در کپنهاگ، دوچرخه‌سواران روزانه حدود ۱۰۲ میلیون کیلومتر در شهر را پدال می‌زنند. دوچرخه‌سواری اولویت حمل و نقل آن‌هاست زیرا سریع‌ترین و آسان‌ترین راه برای جابه‌جا شدن است. جالب است بدانیم این مردم یک‌شنبه به این مرحله نرسیده و در طول سال‌ها فرهنگ‌سازی، وضع قوانین و ایجاد زیرساخت‌های مناسب، این گونه دوستدار دوچرخه شده‌اند.

تصویر ساز: نند ظاهری

کنجکاو اهل محل با تک چرخ‌زدن دلبری کرد. دماوند برند داخلی این دوچرخه‌ها بود که تولیدات با کیفیت و ارزانی نسبت به گزینه‌های خارجی داشت. **سه چرخه‌و دوچرخه‌دو نفره** «متأسفانه از یک جایی به بعد دوچرخه‌از زندگی آدم‌ها حذف می‌شود، خیابان‌های ماطراحی خاصی برای ترد با دوچرخه ندارد. حتی اگر خیلی هم با احتیاط و از سمت راست خیابان دوچرخه سواری کنید، درهای سمت چپ خودروها به خصوص در راننده‌بابی احتیاطی باز می‌شود می‌تواند یک دوچرخه سوار را مثل کمپوت نقش بر زمین کند. دانشجوی ما حتی اگر دوچرخه خوب و خوش‌رکابی داشته باشد، عیب می‌داند که در حضور مخاطب خاص و عام با دوچرخه به دانشگاه برود. مسئولان هم که راننده و خودروی شخصی دارند. خلاصه دوچرخه بدچوری از زندگی‌ها حذف می‌شود تا تنبل‌تر و بی‌نشاط شویم اما هنوز در سفر دوچرخه‌سواری لذت دارد، در ساحل شمال کشور و به خصوص در جزیره کیش این تجربه رادر هوای متبوع و لذت بخش از دست ندهید. سه چرخه‌ها مخصوص غیر حرفه‌ای هاست. سه چرخه‌های بزرگی که تعادل دارد اما سریع نیست و فرمایش هم قلق دارد. دوچرخه دونفره هم که لذت خودش را دارد. سریع و پرشتاب و خاطره‌انگیز.

سه سال بعد «لوئیس گوهر» زنجیر را جایگزین طناب کرد تا حرکت آن تسهیل شود. در سال ۱۸۳۴ یک آهنگر اسکاتلندی به نام «مک‌میلان» به دوچرخه‌های موجود، پنجره کاب‌ابتدایی را اضافه کرد تا دیگر احتیاجی به فشارپاروی زمین نباشد. **الهام گرفتن از نقاشی‌های داوینچی برای دوچرخه** در سال ۱۸۶۰ یک مهندس جوان فرانسوی، قسمت‌های چوبی دوچرخه را با لوله‌های آهنی تعویض کرد و بخش خارجی چرخ‌های چوبی را با نوارهای لاستیکی ضخیم پوشانید. این دوچرخه اولین دوچرخه ترمزدار در دوران خود محسوب می‌شد. سال ۱۸۷۳ «هاری لاسون» با الهام از نقاشی‌های داوینچی، چیزی شبیه به زنجیر را برای دوچرخه طراحی کرد و برای اولین بار نخستین دوچرخه زنجیردار به بازار آمد. سال ۱۸۸۱ دوچرخه‌های زنجیردار با اتصال به مرکز چرخ عقب و با بلبرینگ به بازار آمد. این دوچرخه‌ها، چرخ عقب جلوی‌شان به یک اندازه بود و این انقلابی برای صنعت دوچرخه بود.

تصویر ساز: سعید طارقی

کورسی‌های شاخ‌گوزنی امدل دیگر دوچرخه‌ها که شبیه افسانه‌ها بود، کورسی نام داشت. دسته یا فرمان این نوع دوچرخه‌ها شبیه شاخ‌گوزن بود و به صورت نیم دایره به داخل بر می‌گشت. خب حتماً می‌گویید این شد شبیه شاخ‌قوچه گوزن اما ما آن زمان این رانمی‌دانستیم! دوچرخه‌های کورسی مخصوص مسابقات بودند. همه بچه‌های مدرسه مایک‌پسر خاله داشتند که با کورسی‌اش مشهد-تهران را در پنج ساعت رفته بود تا دربی را از نزدیک ببیند و قول داده بود دفعه بعدی هم‌کلاسی‌ما را هم ببرد. در افسانه‌های کودکی ما سرعت این دوچرخه‌ها با سرعت شاتل فضایی برابر می‌کرد.

دوچرخه کوهستان | این روزها همه دوچرخه‌ها دنده و کمک‌فنر دارند اما آن زمان به دوچرخه‌ای که این شرایط را داشته باشد و کورسی هم نباشد، کوهستان می‌گفتند. خیلی از نوجوانان قدیمی برای این که دوچرخه‌شان شبیه دوچرخه کوهستان شود، گلگیرش را بر می‌داشتند. داشتن سبد هم عیب بزرگی بود که شباهت یک دوچرخه قدیمی را به کوهستان کم می‌کرد. خالی‌بندی دیگر نسل ما این بود که می‌گفتیم در یک خیابان خلوت با دوچرخه معمولی با یک کوهستان مسابقه گذاشتیم و برنده شدیم اما دوچرخه کوهستان یکی دو مشکل کوچک داشت. گاهی سیم ترمزش از روی میله جلوی زمین رد می‌شد و برای همین نمی‌شد نفر دومی را در این قسمت سوار کرد. بدتر این که روی چرخ عقب هم ترک‌نداشت و در کل سفری هم نمی‌شد سوارش شد. در آخر این که به دلیل نوع طراحی‌اش تک چرخ‌زدن هم با آن‌ها سخت بود و نمی‌شد جلوی چشم

دوچرخه می‌شدند که تا چند ماه به لاستیک عقبش، چرخ محافظ وصل بود تا تعادل بچه حفظ شود. در کل بچه‌ای که یکی از این دوچرخه‌ها داشت، خیلی خوشبخت و لاکچری محسوب می‌شد. اگر هم‌زمان دوچرخه و آتاری را با هم داشت یعنی دیگر در حد بیل گیتس پولدار بود اما همچنان این نوع دوچرخه‌ها مخصوص بازی در حیاط خانه بودند و کسی با آن‌ها در خیابان ترد نمی‌کرد. **دوچرخه نوجوانانه** | یک نوع دوچرخه‌های چینی بود که یک پشته به جای زین داشت، به این دوچرخه‌ها برای تزئین یا حفظ رنگ، گلچرخ و نوار اضافه می‌شد. اگر یکی آینه یا بوق هم روی دوچرخه‌اش می‌گذاشت که آپشن هایش در حد لامبورگینی با کلاس می‌شد. خیلی از ما حاضر بودیم برای این که دو دور با دوچرخه مجهز به بوق و آینه بزنیم؛ کل پوست آدم‌س‌ها یا تشله‌های مان را بدیم. فیلم «ساز دهنی» امیر نادری را دیدید؟ دوچرخه‌های با کلاس و پرآپشن بچه‌های محله با ما همان کاری را کرد که ساز دهنی معروف فیلم نادری با امیر و پسر تپل فیلم. **دوچرخه پدر بزرگ‌ها** | هر کولس‌های گنده و بدریخت با آن قد بلند و ترمزهای عجیب هم چیزی از علاقه ما به دوچرخه‌سواری کم نکرد. دوچرخه بزرگ‌ترها را سوار می‌شدیم در حالی که قدمان یا به زین یا بهر کاب‌نمی‌رسید برای همین با ترفندهای عجیبی بدون نشستن روی زین، دوچرخه‌سواری می‌کردیم. اصلاً هر دوچرخه‌تاز‌های که می‌دیدیم خیلی مشتاق می‌شدیم برای اهل آن خانه‌نان بخیریم، توی صف شیر برویم یا هر کار دیگری را انجام دهیم که باعث می‌شد چند دقیقه با دوچرخه در کوچه باشیم.

سید مصطفی صابری | روزنامه نگار

دوچرخه برای خیلی‌ها فقط یک وسیله ساده تفریحی نبود؛ برای پدر بزرگ‌های مایک‌ابزار کارآمدتر ددر شهر بود. آن‌هم در روزگاری که شهرها این قدر بزرگ و بی‌در و پیکر نبودند. حتی خیلی از ما، در روزهای کودکی و نوجوانی با دوچرخه به مدرسه می‌رفتیم. مادر و پدرها ریسک‌پذیر بودند و به جای سرویس و اتوبوس، دوچرخه می‌شد وسیله نقلیه ما اما قصبه‌ما و دوچرخه از کجا شروع شد و چه چالش‌هایی داشت؟

سه چرخه‌الاغی | مدل یک سه چرخه‌های پلاستیکی زشت بود با قیافه‌ای بین‌الاغ، اسب‌و پری دریایی و خیلی هم زود خراب می‌شد و خورا کمکی. این سه چرخه‌ها اولین تجربه ما بود از وسیله‌ای که در معنای کلی‌اش به آن دوچرخه می‌گوییم. این وسیله معمولاً کاب‌وزنجیر نداشت و بچه باید مثل روروک باز د ن پایش به زمین به جلو می‌رفت. **سه چرخه فلزی** | بچه‌های چهار سال به بالا می‌توانستند از سه چرخه‌های فلزی استفاده کنند. چیزی که امروز مشابه‌اش گیر نمی‌آید اما خیلی کارآمد بود و برخلاف سه چرخه‌های پلاستیکی ر کاب‌وزنجیر هم داشت. دوچرخه با محافظ کم‌کم بچه‌های شش، هفت‌ساله به عنوان جایزه ر رفتن به مهد یا کلاس اول صاحب یک

آن چه از ۲۳۰۰ سال قبل از مسیح تا امروز بر سر دوچرخه آمده است

از چوبی تا کربنی!

اگر بخواهیم پیشینه دوچرخه را بررسی کنیم، احتمالاً باید تا ۲۳۰۰ سال قبل از میلاد مسیح عقب برویم و به وسیله‌ای مشابه اشاره کنیم که در کشورهای چین، مصر و هند استفاده می‌شده است و اشکالی از آن روی دیواره غارها وجود دارد اما به طور رسمی باید به سال ۱۶۹۰ برگردیم که «سیوارک» فرانسوی لقب اسب‌چوبی را به این وسیله بدون چرخ داد. تا سال ۱۷۵۰ وسیله مذکور چوبی را به اشکال مختلفی همچون مار، اسب و... می‌ساختند که وسیله‌ای برای بازی بچه‌ها به حساب می‌آمد. بعدها همین اسب‌های چوبی تکامل بیشتری یافتند به نحوی که با پایه زمین‌زدن و حالت مشابه راه رفتن، سرعت حرکتی